

MOBBEPLAN FOR BIKUBÅ BARNEHAGE

Februar 2019

Hva er mobbing?

«Manifest mot mobbing oppfordrer til aktiv innsats mot mobbing der barn og unge oppholder seg.

Partene har en felles visjon om nulltoleranse som grunnlag for arbeidet. Men hva er mobbing?

Vilkårlig erting er ikke mobbing. Konflikter og enkelttilfeller av slåssing og utestenging er heller ikke mobbing. Vi snakker altså ikke om mobbing når barn plutselig blir sinte på hverandre, tar leker fra hverandre eller springer opp i raseri over ett eller annet.»

«Mobbing er noe langt mer alvorlig:

- *Mobbing er når en person eller en gruppe gjentatte ganger og over tid plager og trakasserer et offer*
- *Mobbing handler om makt og avmakt, og det er et skjevt maktforhold mellom den som mobber og den som blir mobbet*
- *Mobbing blant småbarn kan forebygges ved at voksne er oppmerksomme på det enkelte barns trivsel og på samværmønstre i barnegruppen*
- *Mobbing i barnehagen kan stoppes av aktivt deltagende voksne som griper inn når det er nødvendig»*

Mobbing i barnehagen/ Barne- og familiedepartementet

Manifest mot mobbing 2011-2014 skriver følgende om mobbing:

«Med mobbing mener vi gjentatt negativ eller «ondsinnnet» adferd fra en eller flere rettet mot noen som har det vanskelig for å forsvare seg. Systematisk utestengning eller gjentatt erting på en ubehagelig måte er også mobbing.

Det er viktig å understreke at opplevelsen av mobbing er subjektiv. Definisjonsretten ligger hos den som føler seg utsatt for mobbing.»

Hva sier rammeplanen om mobbing?

«Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov».

«Personalet skal(...) forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre».

s.23

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette».

s.11

Ulike typer mobbing:

Fysisk mobbing:

Denne mobbingen er oftest lettest å oppdage. Man kan se tegn som istykkerrevne klær og blåmerker. Denne formen for mobbing er vanligst blant de yngste barna (barnehagen/ barneskolen), og utøves først og fremst av gutter. Man kan angripe et annet barn på ulike måter ved å slå, dytte, sparke, klype osv. Ofte skjer den fysiske mobbingen på den måten at den som utfører den "tilfeldigvis" kommer borti offeret.

Psykisk mobbing:

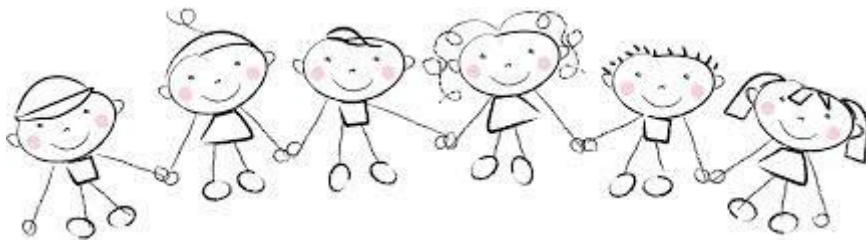
Den vanligste formen for mobbing er den stille mobbingen. Ofte er det også denne type mobbing som er vanskeligst å oppdage fordi den skjer i det skjulte. Men denne type mobbing kan også skje åpent med for eksempel oppgitt suking, hvissing, grimaser, ekskludering, taushet eller at man blir betraktet som luft.

Verbal mobbing:

Denne type mobbing kan være lettere å oppdage enn den psykiske, men ikke alltid. Ekle ting kan sies i det stille, og gjerne bak de voksnes rygg. Jenter kan ofte bruke denne formen for mobbing. De hvisker om vedkommende, sprer rykter og får andre med på sitt parti. Verbal mobbing innebærer å si ekle og ubehagelige ting, true og håne. De siste årene har mobiltelefonen blitt mye brukt til å mobbe med. Den som blir mobbet kan få krenkende meldinger, eller det kan bli tatt ubehagelige bilder som blir sendt rundt til mange. (Høistad, s 38)

Forebyggende tiltak

Sosial kompetanse:

Sosial kompetanse handler om å lykkes i å omgås andre. Inkludering i et fellesskap, vennskap og lek med jevnaldrende styrker barnas sosiale og personlige utvikling og allmenn velvære

Mislykkes barn i møtet med sosiale krav, kan det føre til avvisning og tap av status og gi grunnlag for mobbing.

Det er utrolig viktig at barna tilegner seg sosial kompetanse og opplever det å skape seg vennskapsrelasjoner. Målet til barnehagen må derfor være at alle skal ha en venn. En venn som er jevnbyrdig, som kan støtte og som kan være støttende.

Hva er sosial kompetanse:

Sosial kompetanse består av ulike sosiale ferdigheter som er vesentlig å mestre:

Empati og rolletaking - innlevelse i andres følelser og forståelse for andres perspektiver og tanker

Prososial atferd - positive sosiale holdninger og handlinger som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre

Selvkontroll - å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser, og å takle konflikter

Selvhevdelse - hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte, og tørre å stå imot gruppepress og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang

Lek, glede og humor - å kunne skille lek fra annenaktivitet, tolke lekesignaler, og å la seg rive med og føle glede, slappe av, spøke og ha det moro.

Samspill med de andre, både voksne og barn.

Passivitet hos personalet er svært uheldig. Det kan bidra til å skape upersonlige, kalde og ekskluderende miljøer og relasjoner mellom barna. De voksne må være bevisst sin viktige rolle. De må være med å skape et inkluderende og et sosialt godt miljø for barna. De voksne må være observerende og avdekke når en ser tendenser til mobbing. Tiltak må settes i gang straks.

De voksne må ta ansvar og arbeid aktivt for å skape et miljø preget av vennskap og sosial trygghet for alle barna. Dersom et lite barn er kommet in i en negativ samspillsirkel, makter det ikke alene å bryte en slik ond sirkel. Også for voksne er det svært vanskelig å forandre et uheldig mønster på egen hånd. For små barn er det praktisk talt umulig å forstå årsakene til egne sosiale problemer og å kunne gjøre noe med dem.

Voksne har ansvar for barns oppvekstmiljø. Å forebygge og å stoppe mobbing er og blir et voksenansvar. Voksne må ikke stilltiende akseptere at barn blir utsatt for fornedrelse over lang tid. Vi skal tydelig vise at mobbing er uakseptabelt.

«Det å ha en venn og være en venn, er et godt arbeidsmål for arbeidet med barn i barnehagen. Vennskap er det aller viktigste virkemiddelet mot mobbing» FUB

Forebyggende tiltak i barnehagen:

- ✓ Fokus på ROT. Respekt – omsorg – trygghet (Årsplan), samt opplegg fra Være sammen.
- ✓ Kartlegge barnegruppen, hvem ser vi, hvem er usynlige, hvem har en venn osv.
- ✓ Kartlegge de voksnes holdninger til barna.
- ✓ Observere barnas samspill og lek
- ✓ Voksne tilstedeværelse er viktig, de må være observant i forhold til barns inkludering.
- ✓ De voksne må være bevisste rollemodeller, hvordan forholder vi oss til hverandre.
- ✓ Sette tydelige og forståelige grenser
- ✓ Styrke barns selvhevdelse
- ✓ Utvikle barnas empati.
- ✓ Ta opp mobbing på foreldremøte
- ✓ Lage lekegrupper/ smågrupper.
- ✓ Være sammen programmet – bruke teori og produkter.
- ✓ Ha jevnlig observasjoner.

- ✓ Barnesamtaler.
- ✓ Åpen dialog med foreldrene

Noen viktig stikkord

Vennskap – sosial kompetanse – lek – voksenrollen

Tiltak når en har oppdaget mobbing i barnehagen:

- ✓ Den som oppdager det informerer de andre på avdelingen.
- ✓ Observasjoner, og loggføringer
- ✓ Deltakende og aktive voksne
- ✓ Ta opp på avdelingsmøtet, eventuelt også opp på prd.ledermøte. Styrer må bli informert.
- ✓ Lage en tiltaksplan for hvordan en skal gripe fatt i utfordringen.
- ✓ Barnesamtaler – både med de som mobber og den som bli mobbet(se senere)
- ✓ Trekke inn foreldre – vi må si hva vi har sett. Må ikke dra konklusjoner.
- ✓ Annerkjenne foreldrenes opplevelse av situasjonen,
- ✓ Bruke rollespill i samlingene. Ha fokus på sosial kompetanse.
- ✓ Ha jevnlig oppfølging rundt de involverte.
- ✓ Ha med foreldrene i prosessene.

Samtale med barn

Å samtale med barn skiller seg markant fra å samtale med voksne. Relasjonen voksen-barn er ikke jevnbyrdig, men vi må allikevel streve etter jevnbyrdighet. Vi må også ha klart for oss at barn tenker på like komplekse etiske og eksistensielle spørsmål som det vi voksne gjør. Men deres måte å tenke på skiller seg fra voksnes på flere måter.

For det første gjør barn lynkjappe assosiasjoner. Vi kan fort miste tråden, og tenke at barnet kommer med fantasier og eventyr. Men fenomenet som kalles chaining, og er nødvendig for assosiativ tankeutvikling, det handler ikke nødvendigvis om mangel på logikk eller troverdighet.

For det andre kan det være vanskelig for et lite barn å sette ord til sine nokså komplekse følelser og opplevelser. Da er det viktig at vi kan avlese og reagere på barnets kroppslige og følelsesmessige uttrykk, uten at vi overtolker eller generaliserer disse signalene.

For det tredje tar barn lett sitt liv og sin situasjon for gitt – det er slik fordi at det er slik. Det er alltid en etisk utfordring å prøve å undersøke hvordan barnet tenker og forstår det som skjer,

uten å vurdere eller legge vårt eget voksne svar i munnen på barnet. Barn leser våre signaler og vil så gjerne være gode barn og svare «rett». Vi må kunne overbevise det enkelte barn om at vi er genuint interessert i deres egne tanker og ikke er ute etter «rett» svar.

Lytt nøye

Vi voksne må øve oss i å være genuint undrende, og utvikle det forfatteren og Vygotskij kjenneren Leif Strandberg kaller en spørrende kultur. Det fordrer et aktivt samspill der vi voksne kan følge barnets tankegang og sette det i sammenheng og bekrefte barnets utsagn.

Å samtale med barn handler om å kunne lytte og å lytte ferdig. Alt for ofte har vi det så travelt med å snakke ferdig at vi ikke lytter nøye til hva og hvordan barn uttrykker seg. Å samtale med barn handler også om å tillate seg å tenke høyt, slik at barnet forstår hvordan vi tenker. Mange resonnement skjer i vår tankeverden og for å bli tydelige trenger vi å sette ord på disse, slik at barn oppdager hvordan tanketråder veves sammen.

Å samtale med barn handler til slutt om å stille smarte og åpne spørsmål som kan føre oss videre på vandringen mot et hittil ukjent mål. Hva vil du? Hva er du interessert i? Hvordan tenker du? Hva trenger du?

Hva er en god barnesamtale:

- ✓ Være på et rom som er nøytral og som barna er trygge i. Kanskje ha litt hygge.
- ✓ Voksenrollen viktig, den voksne beskriver hva den har sett. Viktig at den voksne ikke skal tolke, de skal beskrive.
- ✓ Voksen være bevisst sitt ordbruk. Vi skal ikke bruke ordet hvorfor.
- ✓ Voksne skal ikke være dommere.
- ✓ Dette er en situasjonsbetinget samtale.
- ✓ Viktig å bruke tid, og vise at en har tid.
- ✓ Tilstedeværelse
- ✓ Den voksne må være bevisst sin definisjonsmakt, denne må en være forsiktig med å bruke.
- ✓ Dersom barnet ikke snakker så mye, kan en ta i bruk sosiale tegninger.
- ✓ Gjenta det barnet sier, og bygg videre på dette.
- ✓ Vi må akseptere det barnet sier.
- ✓ Vi må være anerkjennende
- ✓ Spørre innledende spørsmål.

Barns rettar i barnehagen

Barnehagen skal vere ein trygg stad og medverke til at barn trivst.

Barna skal ha eit trygt barnehagemiljø. Dei skal ha vern mot alle former for fysisk eller psykisk vald. **Mobbing og trakassering blir rekna som vald.**

Barnehagen skal førebyggje krenkingar og mobbing.

Barna har rett til omsorg.

Barnehagen skal førebyggje, stoppe og følgje opp utestenging og mobbing.

Barna som blir haldne utanfor leiken, skal få spesiell oppfølging frå barnehagen.
Det same skal barn som held andre utanfor leiken.

Barna skal møtast med tillit og respekt.

Barna skal ha vaksne rundt seg som er gode rollemodellar.

Barna skal få støtte i å meistre motgang, håndtere utfordringar og bli kjendet med eigne og andre sine følelsar.

Barna har rett til å bli høyrde i alt som handlar om dei. Deira meiningar skal vektleggjast i samsvar med deira alder og mognad. Det står i FNs barnekonvensjon.

Sjå også rammeplanen for barnehagen. Her finn du ein oversikt over kva som er barnehagens innhald og oppgåver.

Kjelder: Barnehageloven og rammeplanen.